

N:o 68.

Af Herr **A. Hedin**: *Om utgifvande af ett sakregister till riksdagshandlingarna 1809—1866.*

Riksens ständers protokoll och handlingar under ståndsriksdagens sista hufvudskede, från den grundlagsstiftande riksdagen 1809 till reform-riksdagen 1866 ega ej blott det samma *historiska* intresse, som i våra dagar föranledt utgifvandet af riksdagsprotokoll från föregående århundraden, utan ock ett omedelbart *praktiskt*. Ty under det nya representationsskicket rör sig Riksdagens väsentliga verksamhet omkring enahanda samhällsärenden, som sysselsatte ståndsriksdagen under sista halfva seklet af dess tillvaro. Huru stor förändringen af 1865 än var, så vittna dock riksdagsprotokollen före och efter denna tidpunkt, att det nya, för hvilket då banades väg, blott fortsätter det gamla, som var; att reformen ej bröt kontinuiteten; att de två kamrarne bearbeta arvet af ståndsriksdagens idéer och sträfvanen. Till den senares protokoll och handlingar vänder man sig stundligen, för att söka upplysningar vid behandlingen af de nutida riksdagsfrågorna.

Men dessa dokument, som i sig till god del innesluta vårt lands konstitutionella utvecklings årsböcker och vårt andliga och materiella samhällslifs historia under hälften af ett århundrade, äro i följd af åtskilliga förhållanden ej så lätt användbara som önskligt vore.

Hvad angår handlingarna från de tidigare riksdagarne under denna period, så dels saknas register, dels äro dessa mycket bristfälliga. Så vidt jag kunnat utröna, saknas register till presteståndets protokoll vid 1809—10, 1810, 1812, 1815, 1817—1818, 1823 och 1828—1830 årens riksdagar, borgareståndets vid 1810, bondeståndets vid 1810, 1812, 1815, 1817—1818 och 1823 årens riksdagar.

Felaktig numerering af häften och felaktig paginering — hvarå en stor mängd exempel finnas anförda i den af Doktor D. M. Sandahl ut-

gifna förteckning öfver "Svenska riksdagens från och med år 1786 till och med år 1866 tryckta protokoll med bihang" — utgöra ock anledningar till tidspillan vid forskningen i dessa urkunder.

Äfven under en senare tid förekomma luckor äfvensom inkonsekvenser i uppställningen af registren, hvarigenom forskarens arbete försvåras.

Derjemte må erinras om den hufvudsakliga svårighet, som — hvad statsregleringsärenden vidkommer — orsakas af de många förändringarna i riksstatens uppställning och rubriker. Riksstatens af 1809 fördelning i titlar ändrades åren 1812, 1815, 1823; så tillkom extra statsregleringen vid 1828—1830 årens riksdag; och 1840 företogs den stora förändringen i riksstatens fördelning i hufvudtitlar. Smärre ändringar — öfverflyttning af anslag från ett håll till ett annat, eller ändring af deras rubriker — äro mycket talrika.

Af alla dessa skäl äro många ej blott budget-, utan ock andra ärenden svåra att återfinna och följa under en längre period; åtminstone är svårigheten ej ringa för den, som ej under långvariga och tränga studier i ständsriksdagens handlingar gjort sig med dem förtrogna.

Jag har föreställt mig, att den nya representationen ej skulle finnas ovillig att bekosta utgifvandet af ett alfabetiskt sakregister öfver ständsriksdagens protokoll och handlingar 1809—1866 — urkunder, som oupphörligt anlitas af den nya riksdagens män, och som utgöra en hufvudkälla för Sveriges historia efter den statshvälfning, då de fasta, ännu orubbade grundvalarne lades för vårt fria samhällsskick.

I ett af våra brödraländer har man redan efter den representativa författningens tjugufemåriga tillvaro funnit behovet af en hjälpreda, sådan jag har i sigte. Jag hänvisar till den "Oversigt over rigsdagens virksomhed i de første 25 år efter grundlovens udstedelse samt over de den grundlovgivende rigsforsamling og rigsrådet forelagte sager", som utgafs år 1874. Ett exemplar finnes å riksdagens bibliotek.

Jag tillåter mig hemställa, att Riksdagen behagade besluta att åt sina fullmäktige i riksgäldskontoret uppdraga att gå i författning om utarbetande och offentliggörande af ett alfabetiskt ordnadt sakregister till Rikets ständers protokoll med bihang 1809—1866.

A. Hedin.

Häri instämmer

Moritz Rubenson.